

Stimată Doamnă Președinte,

Subsemnata Ingrid Luciana Mocanu, reclamant în dosarul cu numărul de mai sus,

- față de modalitatea de desemnare a procurorului care să participe la judecarea prezentei cauze de către Ministerul Public, în sensul că a fost desemnat un procuror DNA
- față de cele dispuse în ședința din data de 19.10.2023, în temeiul dispozițiilor art. 29 din Legea nr. 47/1992, privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, precum și în temeiul art. 146 lit. d) din Constituția României formulez

EXCEPȚIE DE NECONSTITUȚIONALITATE

a dispozițiilor art. 94 alin. 2 rap. la art. 86 alin. 2, art. 96 din Legea nr. 304/2022, art. 127, art. 128 și art. 294 din Legea nr. 303/2022 precum și dispozițiile art. 92 alin. 2 C.pr.civ. în măsura în care se interpretează că aceste din urmă dispoziții procesual civile ar permite participarea procurorilor din parchetele specializate, Direcția Națională Anticorupție (DNA), respectiv Direcția pentru Investigarea Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism (DIICOT) la soluționarea cauzelor civile, în locul procurorului parchetului competent material și teritorial să reprezinte Ministerul Public în raport de gradul instanței investite cu soluționarea cauzei (tribunal sau curte de apel).

I. OBIECTUL EXCEPȚIEI DE NECONSTITUȚIONALITATE

Dispozițiile art. 92 alin. (2) C.pr.civ. au următorul cuprins:

”(2) Procurorul poate să pună concluzii în orice proces civil, în oricare fază a acestuia, dacă apreciază că este necesar pentru apărarea ordinii de drept, a drepturilor și intereselor cetățenilor.”

Dispozițiile art. 86 alin. (2) din Legea nr. 304/2022 au următorul cuprins:

”(2) Pentru a fi numiți în cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, procurorii trebuie să nu fi fost sancționați disciplinar în ultimii 3 ani, cu excepția cazurilor în care a intervenit radierea sancțiunii disciplinare, să aibă o bună pregătire profesională, o conduită morală ireproșabilă, o vechime de cel puțin 10 ani în funcția de procuror sau judecător și să fi fost declarați admiși în urma unui concurs. Concursul se organizează potrivit dispozițiilor prezentei legi și regulamentului aprobat prin hotărâre a Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii. La calcularea condiției minime de vechime pentru a participa la concurs nu se ia în considerare perioada în care procurorul a avut calitatea de auditor de justiție.”

Dispozițiile art. 94 alin. 2 din Legea nr. 304/2022 au următorul cuprins:

”Dispozițiile art. 86 alin. (2)-(17) și art. 87 se aplică în mod corespunzător.”

Dispozițiile art. 96 alin. 2 din Legea nr. 304/2022 au următorul cuprins:

”(1) La data încetării activității în cadrul Direcției Naționale Anticorupție, procurorii revin la parchetul de unde provin sau își continuă activitatea la un parchet la care au dreptul să funcționeze, potrivit legii.

(2) De la data prevăzută la alin. (1), procurorii care au activat în cadrul direcției își redobândesc gradul profesional de execuție și salarizarea corespunzătoare acestuia avute anterior sau pe cele dobândite ca urmare a promovării, în condițiile legii, în timpul desfășurării activității în cadrul acestei direcții.”

Dispozițiile art. 127 din Legea nr. 303/2022 au următorul cuprins:

”(1) Promovarea judecătorilor și procurorilor la instanțe și parchete superioare, efectivă sau pe loc, se face potrivit prezentei secțiuni, la instanța sau parchetul imediat superior, respectiv în gradul imediat superior celui pe care îl deține judecătorul ori procurorul, până la nivelul curții de apel pentru judecători, respectiv până la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, pentru promovarea efectivă a procurorilor, sau până la nivelul parchetului de pe lângă curtea de apel, pentru promovarea pe loc a procurorilor.

(2) Promovarea judecătorilor și procurorilor la instanțe și parchete superioare, efectivă sau pe loc, se face doar prin concurs organizat la nivel național, în limita posturilor vacante, pentru promovarea efectivă, respectiv în limita locurilor scoase la concurs, pentru promovarea pe loc.”

Dispozițiile art. 128 din Legea nr. 303/2022 au următorul cuprins:

”(1) Pot participa la concursul de promovare efectivă sau pe loc judecătorii și procurorii care au avut calificativul „foarte bine“ la ultima evaluare, nu au fost sancționați disciplinar în ultimii 3 ani, cu excepția cazurilor în care a intervenit radierea sancțiunii disciplinare, și îndeplinesc următoarele condiții minime de vechime:

a) 7 ani vechime în funcția de judecător sau procuror, pentru promovarea în funcția ori, după caz, gradul de judecător de tribunal sau tribunal specializat și procuror la parchetul de pe lângă tribunal sau la parchetul de pe lângă tribunalul specializat;

b) 9 ani vechime în funcția de judecător sau procuror, pentru promovarea în funcția ori, după caz, gradul de judecător de curte de apel și procuror la parchetul de pe lângă aceasta;

c) 10 ani vechime în funcția de judecător sau procuror, pentru promovarea în funcția de procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

(2) Vechimile prevăzute la alin. (1) trebuie să fie îndeplinite până la data corespunzătoare ultimei zile inclusiv a termenului de înscriere la concursul de promovare. În calculul acestor vechimi nu se ia în considerare perioada cât persoana a fost auditor de justiție.”

II. ADMISIBILITATEA EXCEPȚIEI DE NECONSTITUȚIONALITATE

Instanța de judecată este rugată să observe că excepția de neconstituționalitate invocată este **admisibilă** pentru următoarele considerente:

- (i) Textele a căror neconstituționalitate solicităm a fi constatată sunt cuprinse în Codul de procedură civilă și în legi organice, făcând astfel obiect al controlului de constituționalitate exercitat de Curtea Constituțională în temeiul art. 146 lit. d) din teza I din Constituția României, republicată și art. 29 din Legea nr. 47/1992.*
- (ii) Textele de lege nu au fost declarate neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale, condiție statuată în art. 29 alin. (3) din Legea nr. 47/1992.*
- (iii) Excepția a fost ridicată în fața unei instanțe de judecată, respectiv prezenta instanță, care întrunește toate condițiile pentru a fi o instanță de judecată.*
- (iv) Textele de lege a căror neconstituționalitate cerem a fi constatată are legătură cu soluționarea cauzei și sunt fundamentale pentru aceasta, condiție statuată în art. 29 alin. (1) din Legea nr. 47/1992.*

În ceea ce privește condiția potrivit căreia textul a cărui neconstituționalitate se solicită a fi constatată să aibă legătură cu soluționarea cauzei menționăm **Decizia nr. 704 din 29 noiembrie**

2016 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 231 alin. (7) și art. 238 alin. (1) teza finală din Codul de procedură penală, în varianta anterioară modificării prin art. II pct. 54 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 18/2016 publicată în Monitorul Oficial nr. 158 din 02.03.2017.

În această decizie, Curtea Constituțională s-a pronunțat în sensul în care, *în jurisprudența sa, a stabilit două criterii/condiții pentru existența legăturii textului criticat cu soluționarea cauzei, în sensul art. 29 alin.(1) din Legea nr. 47/1992, condiții care trebuie întrunite cumulativ, respectiv aplicabilitatea textului criticat în cauza dedusă judecătii și necesitatea invocării excepției de neconstituționalitate în scopul restabilirii stării de legalitate (a se vedea Decizia nr. 438 din 8 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 600 din 12 august 2014).*

Prin urmare, condiția relevanței excepției de neconstituționalitate, respectiv a incidenței textului de lege criticat în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței judecătorești, **nu trebuie analizată in abstracto**, ci trebuie verificat în primul rând **interesul procesual al invocării excepției de neconstituționalitate**, mai ales din prisma efectelor unei eventuale constatări a neconstituționalității textului de lege criticat (a se vedea Decizia nr. 465 din 23 septembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 788 din 29 octombrie 2014; Decizia nr. 189 din 31 martie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 423 din 15 iunie 2015; Decizia nr. 279 din 23 aprilie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 431 din 17 iunie 2015; Decizia nr. 397 din 28 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 500 din 7 iulie 2015).

Având în vedere aceste aspecte, este evident că textele de lege au legătură cu soluționarea cauzei, atât timp cât este vorba de fundamentul legal prin care pot căpăta legitimarea procesuală de a participa la o ședință civil, într-o cauză civilă un procuror care are competențe legale speciale, stabilite prin norme primare.

Pentru aceste motive, vă solicit să constatați că excepția de neconstituționalitate este admisibilă și să dispuneți sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea prezentei excepții de neconstituționalitate în conformitate cu dispozițiile art. 29 alin. (4) din Legea nr. 47/1992.

III. MOTIVE DE NECONSTITUȚIONALITATE

Încălcarea atât a prevederilor constituționale ale art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit cărora respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie, ale art. 16 privind egalitatea în fața legii, ale art. 20 privind tratatele internaționale privind drepturile omului, ale art. 21 alin.(1) și (3) privind accesul liber la justiție și dreptul părților la un proces echitabil, ale art. 24 referitor la dreptul la apărare și ale art. 132 referitor la statutul procurorilor, cât și a dispozițiilor art. 6 și art. 8-11 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale și art. 41 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

Primul aspect relevant în speță provine de la modalitatea de accedere în parchetul specializat, de "promovare" a procurorilor în cadrul Direcției naționale Anticorupție. Putem folosi sintagma "promovare", întrucât sunt nenumărați procurori cu grad profesional aferent parchetului de pe lângă judecătoria, care prin procedura interviului ajung să profeseze efectiv cu grad profesional aferent PÎCCJ, fără a demonstra o pregătire temeinică, solidă, cu consecința afectării drepturilor subsemnatei în cadrul procesului civil (Potrivit DEX "PROMOVA, promovez, vb. I. Tranz. 1. A ridică, a înainta pe cineva în funcție, în grad, într-o demnitate etc.; a avansa.").

Or, dacă și în cadrul procesului penal s-ar putea pune această problemă, împrejurarea că procurorii și judecătorii sunt specializați, că promovează "din treaptă în treaptă", după susținerea unor examene serioase (chiar și promovarea "pe loc" fiind realizată prin examene serioase, cu locuri limitate) problema se pune diferit în cadrul proceselor civile de despăgubire a celor "hărțuiți" pe nedrept de astfel de procurori. Astfel, dacă judecătorii care soluționează cauze penale sunt obișnuiți cu procurori DNA în sălile lor de ședință, și cu toate acestea s-a

apreciat că se impune modificarea competențelor de cercetare a judecătorilor tocmai pentru a se evita riscul de "intimidare" a acestora, judecătorii de drept civil nu au această obișnuință, astfel că scopul urmărit la desemnarea acestora în procesele civile, cel de intimidare a judecătorului investit cu soluționarea cauzei este mult mai ușor de atins, determinând o afectare a independenței judecătorului investit cu soluționarea unei astfel de cauze civile.

În considerentele Deciziei Curții Constituționale nr. 33 din 23 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.146 din 15 februarie 2018, paragraful 131, a reținut că „În prezent, Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, în titlul III - *Ministerul Public*, capitolul II - *Organizarea Ministerului Public*, prevede trei secțiuni referitoare la structurile de parchet înființate pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție: secțiunea 1 - *Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție*, secțiunea 1¹ - *Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism* și secțiunea a 2-a - *Direcția Națională Anticorupție*. Cele două direcții sunt structuri cu personalitate juridică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, cu competențe în combaterea criminalității organizate și terorismului, respectiv în combaterea infracțiunilor de corupție. Statutul procurorilor care își desfășoară activitatea în aceste structuri este cel prevăzut de dispozițiile Legii nr. 303/2004, act normativ cu caracter de drept comun în materia statutului judecătorilor și procurorilor. Însă, având în vedere specializarea acestor parchete, legiuitorul a prevăzut unele dispoziții derogatorii sub aspectul condițiilor de acces (interviu organizat de comisii speciale), de evaluare anuală a rezultatelor sau de încetare a activității (revocarea prin ordin a procurorului-șef) în ceea ce privește procurorii celor două direcții, chiar în cuprinsul acestei legi.”

Numirea procurorilor Direcției Naționale Anticorupție are loc în condițiile art. 6 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002, potrivit căreia „*Direcția Națională Anticorupție se încadrează cu procurori, ofițeri și agenți de poliție judiciară, specialiști în domeniul economic, financiar, bancar, vamal, informatic și în alte domenii, personal auxiliar de specialitate, precum și personal economic și administrativ, în limita posturilor prevăzute în statul de funcțiuni, aprobat potrivit legii.*” De asemenea art. 86 alin. (1) din Legea nr. 304/2022 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 1104 din 16 noiembrie 2022 prevede că ”(1) *Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism se încadrează cu procurori numiți prin ordin al procurorului-șef al direcției, cu avizul Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în limita posturilor prevăzute în statul de funcții, aprobat potrivit legii.*” în timp ce dispozițiile art. 94 alin. (2) din Legea nr. 304/2022 prevăd că ”*Dispozițiile art. 86 alin. (2)-(17) și art. 87 se aplică în mod corespunzător.*” raportat la Direcția Națională Anticorupție.

Potrivit art. 86 alin. (4), (5), (6) și (13) din Legea nr. 304/2022, ”*În vederea organizării și desfășurării concursului, prin ordin al procurorului-șef al Direcției [...] se constituie comisia de organizare a concursului, comisia de soluționare a contestațiilor împotriva rezultatelor verificării condițiilor stabilite de lege pentru participare la concurs, comisia de interviu și comisia de soluționare a contestațiilor privind interviul*” iar ”*În cadrul interviului se testează abilitățile, aptitudinile și motivația candidaților. Interviul va urmări: a) verificarea pregătirii profesionale; b) verificarea capacității de a lua decizii și de a-și asuma răspunderea; c) verificarea rezistenței la stres; d) existența unei conduite morale ireproșabile, precum și a altor calități specifice, respectiv: complexitatea și diversitatea activităților, motivația candidatului, inițiativă și creativitate; e) activitatea desfășurată de candidați, cunoașterea unei limbi străine și cunoștințele de operare pe calculator.*” iar ”*Comisia de interviu este alcătuită din procurorul-șef al Direcției [...] sau, după caz, unul dintre adjuncții acestuia și 2 procurori din cadrul direcției. La susținerea interviului participă, cu rol consultativ, și un psiholog desemnat de procurorul-șef al Direcției [...] din rândul psihologilor înscrși în Registrul unic al psihologilor cu drept de liberă practică din România; psihologul va putea adresa întrebări candidaților în scopul evaluării motivației și competențelor umane și sociale ale acestora.*”

Spre deosebire de modalitatea și procedura prevăzute de Legea nr. 304/2022 pentru accederea în structura Direcției Naționale Anticorupție, dreptul comun din aceeași lege arată în mod concret, obiectiv și clar, previzibil și fără posibilitate de subiectivism

procedura de promovare în grad profesional. Or, norma din Legea nr. 304/2022 care reglementează "promovarea" procurorilor în cadrul DNA, cu consecința dobândirii gradului de Parchet de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție nu îndeplinește criteriile de previzibilitate și claritate cerute unei norme primare și lasă la discreția procurorului șef al Direcției decizia privind accederea în această structură.

Potrivit art. 127 alin. (2) din Legea nr. 303/2022 arată că "(2) Promovarea judecătorilor și procurorilor la instanțe și parchete superioare, efectivă sau pe loc, se face doar prin concurs organizat la nivel național, în limita posturilor vacante, pentru promovarea efectivă, respectiv în limita locurilor scoase la concurs, pentru promovarea pe loc."

Potrivit art. 130 alin. (1) din Legea nr. 303/2022 "Comisia de organizare a concursului, comisia de elaborare a subiectelor și comisia de soluționare a contestațiilor, precum și comisia de evaluare sunt numite de Secția pentru judecători, respectiv Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii. În cadrul acestor comisii se pot înființa și subcomisii pentru fiecare materie de concurs, cu excepția comisiei de evaluare. Pentru fiecare comisie/subcomisie este desemnat un președinte" iar potrivit art. 131 din aceeași lege "Comisia de organizare a concursului coordonează organizarea și desfășurarea concursului și verifică îndeplinirea de către candidați a condițiilor de participare la concurs. Comisia de organizare a concursului se compune din președinte, vicepreședinte și membri, desemnați din rândul personalului din cadrul aparatului de specialitate al Consiliului Superior al Magistraturii și al Institutului Național al Magistraturii, inclusiv al celor cu funcții de conducere. Responsabilii de sală și supraveghetorii, precum și alte persoane care desfășoară activitatea pentru buna organizare a concursului sunt desemnați de președintele comisiei de organizare".

De asemenea, art. 132 alin. (1), (2), (3) și (8) din Legea nr. 303/2022 "(1) În cazul promovării pe loc, fiecare comisie pentru judecători este alcătuită din judecători de la Înalta Curte de Casație și Justiție, judecători de la curțile de apel și formatori de la Institutul Național al Magistraturii", "În cazul promovării pe loc, fiecare comisie pentru procurori este alcătuită din procurori de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurori de la parchetele de pe lângă curțile de apel și formatori de la Institutul Național al Magistraturii", "În cadrul comisiilor prevăzute la alin. (1) și (2) pot fi desemnate și cadre didactice universitare care au cel puțin gradul de conferențiar" și "În cazul promovării efective a procurorilor, comisiile de evaluare sunt formate dintr-un președinte și 2-4 membri, comisii care se constituie la nivel național și sunt alcătuite din: a) procurori care dețin gradul profesional corespunzător Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau formatori la Institutul Național al Magistraturii, pentru comisia de evaluare pentru promovarea efectivă în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție; b) procurori care dețin gradul profesional corespunzător Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurori care dețin gradul profesional corespunzător parchetului de pe lângă curtea de apel sau formatori la Institutul Național al Magistraturii, pentru comisia de evaluare pentru promovarea efectivă în cadrul parchetelor de pe lângă curțile de apel; c) procurori care dețin gradul profesional corespunzător Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, procurori care dețin gradul profesional corespunzător parchetului de pe lângă curtea de apel, procurori care dețin gradul profesional corespunzător parchetului de pe lângă tribunal sau formatori la Institutul Național al Magistraturii, pentru comisia de evaluare pentru promovarea efectivă în cadrul parchetelor de pe lângă tribunale".

Potrivit art. 135 alin. (1)-(4) din Legea nr. 303/2022 "Concursul pentru promovarea pe loc constă în sustinerea unor probe scrise cu caracter teoretic și practic.", "Probele scrise cu caracter teoretic și practic se susțin la: a) una dintre următoarele materii, în funcție de specializarea pentru care optează judecătorul/procurorul: drept civil, drept penal, drept administrativ, drept financiar și fiscal, dreptul muncii și asigurărilor sociale; b) drept procesual civil pentru materiile de specialitate: drept civil, drept administrativ, drept financiar și fiscal, dreptul muncii și asigurărilor sociale sau drept procesual penal pentru materia de specialitate drept penal;", "În cadrul probelor prevăzute la alin. (2) se vor evalua, indiferent de specializare, și cunoștințele în materia jurisprudenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, a Curții

Constituționale, a Curții Europene a Drepturilor Omului și a Curții de Justiție a Uniunii Europene.” și ”Probele scrise se desfășoară în două etape și constau în: a) susținerea unei probe scrise tip grilă pentru verificarea cunoștințelor teoretice; b) susținerea unei probe scrise tip grilă pentru verificarea cunoștințelor practice”.

Potrivit art. 139 alin. (1) și (3) din Legea nr. 303/2022 ”Concursul de promovare efectivă constă în susținerea unei probe având ca obiect evaluarea activității și a conduitei candidaților în ultimii 3 ani de activitate efectiv desfășurată” și ”Pentru procurori, constituie acte întocmite de candidați sau care privesc activitatea acestora: actele întocmite de procurori în faza de urmărire penală ori în faza judecătii, punctele de vedere care conțin abordarea unor probleme de drept întocmite în cadrul diverselor atribuții, transcrierea înregistrărilor susținerilor orale ale procurorului de ședință, proiectele de recurs în interesul legii, referatele în dosarele în care s-au pronunțat soluții definitive de achitare sau restituire, precum și orice alte acte întocmite în exercitarea atribuțiilor de serviciu. Se au în vedere inclusiv actele înfirmate ori urmate de hotărâri judecătorești de restituire a cauzei la parchet sau de achitare, respectiv apeluri ori recursuri respinse, dacă există, urmând a fi atașate și hotărârile judecătorești sau actele procurorului prin care s-a dispus asupra soluției candidatului”.

De asemenea art. 140 alin. (1), (5) și (7) din Legea nr. 303/2022 ”Comisiile de evaluare efectuează evaluarea activității în funcție de următoarele criterii: a) capacitate de analiză și sinteză, coerență în exprimare; b) argumentație sub aspectul clarității și logicii, analiza argumentată a cererilor și apărărilor formulate de părți, respectarea jurisprudenței unitare a Înaltei Curți de Casație și Justiție și a curților de apel; c) respectarea termenelor rezonabile de soluționare a cauzelor/lucrărilor și de redactare a hotărârilor, ținând seama de volumul de activitate”, ”Evaluarea conduitei candidaților din ultimii 3 ani de activitate efectiv desfășurată se face pe baza criteriilor prevăzute la alin. (7). În cazul judecătorilor, evaluarea se face pe baza înregistrărilor unor ședințe de judecată în care completul a fost condus de candidat, a datelor existente la dosarul profesional și a informațiilor solicitate de la Inspekția Judiciară referitoare la eventualele abateri disciplinare și încălcări ale Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor din ultimii 3 ani de activitate efectivă, precum și a oricăror altor informații despre candidat care pot fi verificate, iar în cazul procurorilor, pe baza raportului de evaluare întocmit de comisiile prevăzute la art. 89, a datelor existente la dosarul profesional și a informațiilor solicitate de la Inspekția Judiciară referitoare la eventualele abateri disciplinare și încălcări ale Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor din ultimii 3 ani de activitate. În acest scop, imediat după publicarea listei finale a candidaților care îndeplinesc condițiile de participare la concurs, comisia de evaluare solicită instanțelor/parchetelor în cadrul cărora aceștia și-au desfășurat activitatea în perioada supusă evaluării, compartimentului de specialitate din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii și Inspekției Judiciare informațiile necesare pentru evaluarea conduitei candidaților” și ”Comisia de evaluare efectuează evaluarea conduitei candidaților în funcție de următoarele criterii: a) atitudinea corespunzătoare în relația cu justițiabilii, avocații, experții, interpreții în timpul ședinței de judecată sau, după caz, în timpul activității de urmărire penală, de supraveghere a cercetărilor penale sau a activității de participare la ședințele de judecată, precum și în îndeplinirea altor îndatoriri profesionale, folosirea unui ton adecvat, politicos, evitarea manifestărilor și atitudinilor arogante sau disprețuitoare, capacitatea de a gestiona situațiile ivite în sala de judecată; b) capacitatea de a colabora cu ceilalți membri care compun, respectiv constituie completul de judecată, precum și comportamentul și comunicarea cu ceilalți judecători/procurori și cu personalul din cadrul propriei instanțe/parchet sau din cadrul instanțelor/parchetelor superioare ori inferioare ierarhic”.

Din analiza dispozițiilor primare precitate rezultă indubitabil o modalitate paralelă de promovare profesională a procurorilor în cadrul Direcției Naționale Anticorupție (și în cadrul DIICOT), una diferită, în formă și conținut, de cea prevăzută pentru ceilalți magistrați procurori din cadrul celorlalte unități de parchet din structura Ministerului Public.

Deși legiuitorul a prevăzut, așa cum am precizat anterior, dispoziții derogatorii sub aspectul condițiilor de acces (interviu organizat de comisiile speciale) norma primară criticată sub

aspectul neconstituționalității conferă nepermis procurorului șef al Direcției drept de dispoziție asupra modalității și procedurii de accesare în această structură.

Astfel, dacă dreptul comun reprezentat de Legea nr. 303/2022 prevede că evaluarea în vederea promovării profesionale pentru procurori se realizează prin **comisii numite de Secția pentru procurori din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii**, practic singura entitate chemată constituțional la asigurarea garantării constituționalității parcursului profesional al procurorilor, în situația Direcției Naționale Anticorupție accesarea în această structură este realizată prin evaluarea realizată de o comisie numită de procurorul șef al acestei direcții.

Dincolo de bizazaria juridică a verificării "*cunoașterii unei limbi străine și a cunoștințelor de operare pe calculator*" se constată că un "*psiholog desemnat de procurorul-șef al Direcției [...] din rândul psihologilor înscrși în Registrul unic al psihologilor cu drept de liberă practică din România; psihologul va putea adresa întrebări candidaților în scopul evaluării motivației și competențelor umane și sociale ale acestora*" instituindu-se astfel un control extraprofesional, în contradicție cu dispozițiile constituționale date în seama CSM, în privința carierei procurorilor.

Cu alte cuvinte, un psiholog, fie el și înscris într-un registru, numit direct de procurorul șef al Direcției poate influența decisiv promovarea unui procuror în cadrul DNA, ceea ce excede normei de protecție constituțională. Nu putem să nu ne întrebăm care poate fi relevanța cunoașterii unei limbi străine în raport cu specializarea dată de competența materială a DNA dar și cu privire la "*operarea pe calculator*", chestiune atât de generică încât se impune sancționarea acestei norme.

Un procuror este chemat în profesie pentru licența în drept, competența profesională în această materie și pentru cunoașterea limbii române, sintagma "*operarea pe calculator*" nefiind nici măcar definită în peisajul legislativ, ea putând fi dezvoltată de la simpla abilitate de pornire/oprire a calculatorului, mergând până la tehnoredactare în Microsoft Word, utilizare calcul tabelar Microsoft Excel până la cerința unor cunoștințe fie de cunoaștere a diferite sisteme de operare precum Linux, Debian, MacOS fie de programare de la limbaje simple precum C, C++ până la medii complexe precum Python, Java, programare orientată pe obiect ori medii precum EnCase, MSAB XRY etc. Astfel fiind, **această normă introduce un aleatoriu nepermis de predictibilitatea și claritatea cerută de Constituție normei primare în raport cu cariera procurorilor, mai exact a procurorilor ce ar urma să promoveze în cadrul Direcției Naționale Anticorupție.**

Prevederile referitoare la art. 86 din Legea nr. 304/2022 contravin dispozițiilor art.1 alin. (5) din Constituție, întrucât, pe de-o parte, sintagmele "*verificarea pregătirii profesionale*", "*verificarea capacității de a lua decizii*", "*verificarea capacității de a-și asuma răspunderea*" și "*verificarea rezistenței la stres*" **sunt neclare, imprevizibile**, iar, pe de altă parte, aceste dispoziții legale nu stabilesc în concret modul prin care se pot constata și atesta, efectiv și cuantificabil obiectiv, "*pregătirea profesională*", "*capacitatea de a lua decizii*", "*asumarea răspunderii*" și "*rezistența la stres*", fiind lipsite de claritate și previzibilitate, întrucât nu stabilesc limitele de admisibilitate pentru promovarea acestor etape de evaluare impuse de legiuitor și nu prevăd modul în care procurorul supus evaluării ia cunoștință de criteriile de notare, corectare și contestare a evaluărilor.

Potrivit jurisprudenței Curții Constituționale referitoare la art. 1 alin. (5) din Constituție, una dintre cerințele principiului respectării legilor vizează calitatea actelor normative (Decizia nr.1 din 10 ianuarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.123 din 19 februarie 2014, paragraful 225). În acest sens, Curtea a constatat că, de principiu, orice act normativ trebuie să îndeplinească anumite condiții calitative, printre acestea numărându-se previzibilitatea, ceea ce presupune că acesta trebuie să fie suficient de clar și precis pentru a putea fi aplicat; astfel, formularea cu o precizie suficientă a actului normativ permite persoanelor interesate - care pot apela, la nevoie, la sfatul unui specialist - să prevadă într-o măsură rezonabilă, în circumstanțele speței, consecințele care pot rezulta dintr-un act determinat. Desigur, **norma trebuie să aibă o anumită suplețe**, care însă nu trebuie să afecteze previzibilitatea legii (a se vedea, în acest sens, Decizia Curții Constituționale nr.903 din 6 iulie 2010, publicată în Monitorul

Oficial al României, Partea I, nr.584 din 17 august 2010, Decizia Curții Constituționale nr.743 din 2 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.579 din 16 august 2011, Decizia nr.1 din 11 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.53 din 23 ianuarie 2012, sau Decizia nr.447 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.674 din 1 noiembrie 2013).

Însă, din economia dispozițiilor Legii nr. 303/2022 rezultă fără putință de tăgadă că modalitatea și procedura de promovare profesională de drept comun a procurorilor a putut fi redactată cu o precizie ridicată ceea ce nu s-a întâmplat și în situația Legii nr. 304/2022 cu referire la modalitatea și procedura de accedere a procurorilor în Direcția Națională Anticorupție, **modalitate și procedură lipsite astfel de criterii obiective**, text de lege ce nu îndeplinește astfel cerința referitoare la art. 1 alin. (5) din Constituție, întrucât legiuitorului îi revine obligația ca în actul de legiferare, indiferent de domeniul în care își exercită această competență constituțională, să dea dovadă de o atenție sporită în respectarea principiului clarității și previzibilității legii (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.405 din 15 iunie 2016, paragraful 49).

Textele de lege criticate reglementează un aspect al carierei procurorului (promovarea profesională la Direcția Națională Anticorupție), ce ține de statutul magistraților. Or, statutul juridic al unei categorii de personal este reprezentat de dispozițiile de lege referitoare la încheierea, executarea, modificarea, suspendarea și încetarea raportului juridic de muncă în care se află respectiva categorie (a se vedea, în acest sens, Decizia nr.172 din 24 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.315 din 25 aprilie 2016, par.19).

Statutul judecătorilor și procurorilor este consacrat la nivel constituțional în art. 125 (Statutul judecătorilor) și în art. 132 (Statutul procurorilor), dispoziții care fac parte din titlul III – Autoritățile publice, cap. VI – Autoritatea judecătorească, secțiunea 1 – Instanțele judecătorești (art. 124-130) și secțiunea a 2-a – Ministerul Public (art. 131 și art. 132). Dispozițiile art. 132 din Constituție stabilesc că procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiului legalității, al imparțialității și al controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției, iar funcția de procuror este incompatibilă cu orice altă funcție publică sau privată, cu excepția funcțiilor didactice din învățământul superior. La nivel infraconstituțional, statutul magistraților este reglementat prin Legea nr. 303/2022.

Curtea Constituțională a statuat, în mod constant, în jurisprudența sa, că reglementarea aspectelor privind cariera magistraților trebuie realizată prin lege. În acest sens, prin Decizia nr. 588 din 21 septembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 835 din 20 octombrie 2017, paragraful 23, Curtea a reținut că, *a fortiori*, în situația magistraților, al căror statut este consacrat la nivel constituțional în art. 125 (Statutul judecătorilor) și în art. 132 (Statutul procurorilor), elementele esențiale referitoare la încheierea, executarea, modificarea, suspendarea și încetarea raportului juridic de muncă al acestora trebuie reglementate prin lege.

Aplicând aceste considerente jurisprudențiale la textul de lege criticat, se constată că aspectele privind numirea în funcția de procuror al Direcției Naționale Anticorupție reprezintă aspecte esențiale ale raportului juridic de muncă și ale carierei procurorului.

Faptul că, potrivit art. 96 din Legea nr. 304/2022, la încetarea activității la Direcția Națională Anticorupție *”La data încetării activității în cadrul Direcției Naționale Anticorupție, procurorii revin la parchetul de unde provin sau își continuă activitatea la un parchet la care au dreptul să funcționeze” și ”procurorii care au activat în cadrul direcției își redobândesc gradul profesional de execuție și salarizarea corespunzătoare acestuia avute anterior sau pe cele dobândite ca urmare a promovării, în condițiile legii, în timpul desfășurării activității în cadrul acestei direcții”* arată că pe durata funcționării la această structură de parchet procurorii beneficiază de un grad profesional corespunzător structurii PÎCCJ, chiar dacă anterior acestei promovări magistratul avea, potrivit legii, grad profesional inferior.

Se instituie astfel o procedură administrativă paralelă dreptului comun instituit de Legea nr. 303/2022 de obținere ”temporară” a celui mai înalt grad profesional corespunzător profesiei de procuror.

Practic o comisie ce este numită la nivelul procurorului-șef al Direcției poate dispune cu privire la numirea procurorilor în cadrul Direcției.

Promovarea procurorilor are un dublu înțeles, respectiv de dobândire a unei funcții de execuție de nivel superior în ierarhia parchetelor (grade profesionale de parchet de judecătore/tribunal/curte de apel sau de Înalta Curte de Casație și Justiție) sau a unei funcții de conducere (procuror general/ procuror general adjunct/ prim-procuror/prim-procuror adjunct/procuror șef/adjunct al procurorului șef/șef secție), în ambele cazuri procurorul avansând în carieră.

Toate acestea concură la concluzia potrivit căreia **în cadrul profesiei de procuror pot coexista, în mod absolut discriminatoriu, două categorii de procurori** ce exercită atribuții judiciare corespunzătoare aceluiași același grad profesional: o categorie de procurori ce au dobândit gradul profesional, imediat superior celui anterior deținut, prin promovarea concursului/examenului organizat în condițiile legii și o categorie, restrânsă, de procurori ce au dobândit "temporar" gradul profesional, uneori cu 2-3 trepte superior celui anterior deținut, prin promovarea unui interviu organizat la nivelul Direcției de către procurorul-șef al acesteia.

Promovarea profesională, fie ea și în funcția de execuție la DNA nu poate fi acceptată ca fiind una "temporară" întrucât ea ar înfrânge chiar ideea evoluției profesionale continue, chiar esența sintagmei "promovării", orice revenire la situația anterioară, strict din punct de vedere profesional, neputând fi acceptată decât ca urmare a unei sancțiuni.

Situația normativă actuală accentuează lipsa de unitate legislativă existentă, căpătând valențele unei desconsiderări a poziției instituționale și constituționale a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și creând un **regim vădit preferențial de avansare în grade profesionale pentru procurorii care doresc să acceadă la direcțiile specializate**. Se pune astfel în discuție afectarea statutului constituțional al Ministerului Public, modul rapid și discriminatoriu de ascensiune profesională a procurorului în cel mai înalt grad profesional și exercitarea arbitrară de către legiuitor a marjei sale de apreciere în stabilirea pregătirii profesionale necesare avansării în funcție (numire/promovare).

Mai mult, **această manieră defectuoasă de legiferare a condus la mii de litigii ale celorlalți magistrați, judecători și procurori**, care au considerat că sunt discriminați prin modalitatea de numire a acestor procurori (așa numitele litigii de "recunoaștere coeficient 19,00"), cu consecințe dramatice pentru bugetul de stat, deoarece s-au realizat astfel de recunoașteri pentru foarte mulți ani în urmă și s-a ajuns ca toți magistrații, indiferent de nivelul instanței sau parchetului, să fie obligatoriu a fi salariați la nivelul procurorilor PÎCCJ.

Cu privire la natura unității de parchet specializată, se observă că, potrivit art. 1 alin. (1) și (3¹) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 se înființează DNA, ca structură cu personalitate juridică, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, condusă de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție prin intermediul procurorului-șef al acestei direcții. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 43/2002 stabilește că DNA este compusă din **procurori specializați în combaterea corupției**. Rezultă caracterul specializat al acestei structuri, ceea ce înseamnă că și procurorii care o compun au o specializare în domeniul respectiv și o **experiență profesională semnificativă**. Această direcție de parchet specializată este parte componentă a Ministerului Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și, implicit, parte a autorității judecătorești (a se vedea în același sens și Decizia nr. 611 din 3 octombrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 877 din 7 noiembrie 2017, paragraful 59).

Având în vedere structura ierarhică a Ministerului Public, legiuitorul are obligația constituțională să instituie, în plan vertical, condiții de acces generale și specifice în funcțiile de execuție aflate pe niveluri ierarhice diferite. Dacă în cadrul aceluiași nivel ierarhic sunt organizate direcții specializate, legiuitorul poate stabili, în plan orizontal, condiții speciale sau derogatorii de acces în cadrul acestora față de cele generale și specifice deja existente, însă **marja sa de apreciere nu poate să se manifeste aleatoriu/arbitrar/subiectiv**, ci ea trebuie să fie unitară și coerentă, cu respectarea principiului controlului ierarhic în cadrul Ministerului Public.

În acest sens, în jurisprudența sa, Curtea Constituțională a statuat că *„legiuitorul este liber să deroge de la regulile generale de promovare în funcții, atât timp cât soluția legislativă impusă este justificată în mod obiectiv și rațional în cazul de față, o asemenea situație este justificabilă*

prin avansarea în ierarhia parchetelor a Direcției Naționale Anticorupție“ (Decizia nr. 1.220 din 12 noiembrie 2008, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 792 din 26 noiembrie 2008).

Decizia menționată stabilește că, din moment ce DNA face parte din structura Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, atunci și procurorii care funcționează în cadrul acestei direcții dobândesc grad profesional corespunzător cu acest nivel. Ulterior, a fost adoptată Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 56/2009 pentru completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 381 din 4 iunie 2009, care a recunoscut gradul profesional specific Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, stabilind că **procurorii redobândesc gradul profesional de execuție și salarizarea corespunzătoare acestuia avute anterior sau pe cele dobândite ca urmare a promovării**, în condițiile legii, în timpul desfășurării activității în cadrul acestor direcții. Decizia nr. 1220 din 12 noiembrie 2008 însă nu se referă la condițiile concrete de numire ale procurorilor în cele două unități de parchet specializate ce fac parte din Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, recunoscând totuși că legiuitorul poate reglementa reguli derogatorii de la cele generale în privința numirii în funcția de procuror la cele două direcții specializate, neexistând nicio justificare pentru care la nivelul SUPC din cadrul PÎCCJ (care anchetează judecători și procurori cu grad de ÎCCJ sau PÎCCJ inclusiv pentru fapte de corupție) să se susțină examene serioase, iar la DNA, (care anchetează miniștri și parlamentari, printre alte categorii de persoane) să se ”promoveze” fără examen și direct de la parchetele de pe lângă judecătoria.

Actualul cadru legislativ cuprinde **cel puțin trei derogări favorabile** persoanei care aplică pentru poziția de procuror la acest parchet specializat în raport cu procurorul care dorește promovarea la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, și anume: nu trebuie să fi parcurs procedura de promovare pe loc în gradul imediat superior celui deținut; nu trebuie să dețină gradul profesional de procuror la parchetul de pe lângă curtea de apel; nu există condiția de a funcționa efectiv timp de cel puțin 1 an la parchetul ierarhic inferior.

Deși Curtea Constituțională a tranșat deja chestiunea vechimii necesare accederii la această structură de parchet specializată, se pune problema acum a primelor două derogări antereferate, cele legate în esență de pregătirea profesională prin raportare la competențele structurilor de parchet inferioare în grad Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Ca regulă, accesul la o structură superioară de parchet trebuie să se realizeze în condiții similare, chiar dacă funcția vizată face parte din schema de personal a unei direcții specializate, se exercită pe perioada numirii, perioadă nedefinită în sine, și **nu presupune dobândirea definitivă a gradului profesional aferent**.

Din moment ce Direcția Națională Anticorupție este organizată la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, **legiuitorul nu poate reglementa condiții derizorii, insignifiante, favorizante ori preferențiale de pregătire profesională** pentru a accede în structura unui parchet aflat la un asemenea nivel. Este adevărat că legiuitorul trebuie să îmbine într-un mod coerent energia, puterea de lucru, disponibilitatea la efort și dorința de afirmare și de salarizare superioară a procurorilor aflați în structura Ministerului Public cu experiența și maturitatea profesională, echilibrul și specializarea procurorilor în funcție, însă trebuie să o facă cu respectarea unor criterii obiective și cu respectarea nivelului profesional al parchetului.

Astfel fiind, legiuitorul trebuie să fie preocupat ca exigențele astfel instituite să fie îndeajuns de juste și rezonabile încât să nu antreneze, în considerarea unor nevoi administrative de funcționare și de atragere a personalului în cadrul celor două direcții, nesocotirea unor principii directoare ale catalogului de drepturi și libertăți fundamentale ori ale organizării autorităților publice, în speță, de rang constituțional.

Analizând art. 86 și 94 din Legea nr. 304/2022, se constată, astfel cum s-a arătat anterior, că legiuitorul a aplicat această premisă - respectiv instituirea unor condiții diferite de numire față de cele de promovare în funcție - însă a și dus-o într-un registru extrem, în care **nu se mai ține cont de niciun principiu care stă la baza avansării ierarhice în grad profesional și nici de poziția instituțională a structurii de parchet în care urmează să activeze respectivul procuror**.

Or, **pregătirea profesională în funcție este elementul central și obiectiv pe care se grefează orice procedură de concurs sau interviu pentru avansarea în grad profesional/nivel de parchet și reprezintă o condiție necesară oricărei activități desfășurate la nivel înalt sau specializat.** Niciunde și în nicio profesie exercitarea unor competențe ce presupun cunoștințe profesionale superioare, atestate potrivit legii, nu sunt exercitate de persoane ce nu au promovat, în principal din considerente de ordin profesional, formele de examen/concurs cerute de norma de reglementare infraconstituțională. Pentru a avansa în grad/funcție/gradație/treaptă sau pentru a-și desfășura activitatea la o structură plasată la un nivel ierarhic superior, orice categorie de personal trebuie să îndeplinească anumite condiții superioare de grad profesional, atestat potrivit legii, în raport cu funcția și nivelul instituțional vizat chiar dacă această **condiție de grad profesional este doar o condiție necesară și nu suficientă.**

Spre exemplu, un cadru didactic universitar (preparator, asistent, șef de lucrări/lector) nu va putea niciodată conduce doctorate fără a obține, în prealabil, grad profesional de conferențiar universitar ori de profesor universitar, grade obținute urmare parcurgerii procedurii de promovare. Inclusiv, cu referire la judecătoria instanței de contencios constituțional, norma de la art. 143 din Constituție arată o ordine de precădere avută în vedere cu privire la alegerea judecătorilor: *"pregătire juridică superioară, înaltă competență profesională și o vechime de cel puțin 18 ani în activitatea juridică sau în învățământul juridic superior"* prima fiind cea legată de pregătirea juridică și abia ultima fiind cea legată de vechime.

Prin urmare, este nu numai rațional, dar și imperativ din punctul de vedere al exigențelor constituționale ca pregătirea profesională, atestată în condițiile legii, prin parcurgerea procedurii de promovare pe loc, pentru numirea în funcțiile de procuror în cadrul DNA să reflecte poziția constituțională supraordonată a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în structura Ministerului Public, calitatea de structură specializată a acestei direcții, precum și caracterul superior al rangului dobândit. De aceea, gradul profesional în funcție pentru aceste numiri trebuie să fie același cu cel necesar pentru accederea în funcția de procuror al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. De altfel, ambele categorii de personal de la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în structura Ministerului Public (procuror specializat/procuror cu competență generală) au pe perioada îndeplinirii activității același statut și aceeași salarizare pentru funcția de bază îndeplinită.

Gradul profesional, obținut urmare parcurgerii procedurii de promovare, dublat de vechimea acumulată în gradele profesionale inferioare celui aferent parchetului de curte de apel, **constituie principala garanție a derulării unei activități judiciare ireproșabile** cu atât mai mult cu cât DNA este o direcție specializată și de elită investită cu instrumentarea unor cauze de o complexitate ridicată și care sunt circumscrise combaterii corupției iar specializarea poate implica o condiție superioară de pregătire profesională pentru accederea în respectiva funcție, dar nicidecum una inferioară.

Așadar, în considerarea caracterului specializat al acestor direcții, deși legiuitorul poate stabili condiții de acces derogatorii de la procedura de promovare în funcție (a se vedea în acest sens și Decizia nr. 33 din 23 ianuarie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 146 din 15 februarie 2018, paragraful 131), acesta nu are îndreptățirea să reglementeze condiții care, prin natura lor, resping sau sunt incompatibile cu însăși poziția constituțională supraordonată a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție în cadrul Ministerului Public.

În jurisprudența sa, Curtea Constituțională a constatat că legiuitorul a conferit DNA o poziție superioară în ierarhia parchetelor, tocmai pentru că este o structură specializată a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (Decizia nr. 1.220 din 12 noiembrie 2008). Prin Decizia nr. 235 din 5 mai 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 462 din 31 mai 2005, Curtea a subliniat că *„atunci când Constituția indică cu litere mari un subiect de drept - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - nu se poate trage concluzia potrivit căreia ne-am afla în fața unei denumiri generice, aptă să absoarbă în conținutul său orice parchet organizat pe lângă instanța supremă, care la rândul ei este unică. Tocmai de aceea, din interpretarea textului constituțional nu se poate ajunge la ideea că urmărirea și trimiterea în judecată penală a deputaților și senatorilor, pentru săvârșirea faptelor*

de corupție, pot fi date și în competența altui parchet decât Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție [...] Prevederea constituțională instituie măsuri de protecție față de eventuale abuzuri, șicane sau constrângeri la care ar putea fi expuși parlamentarii la niveluri inferioare de instrumentare a cauzelor penale“.

Dacă această direcție specializată are competența de a efectua urmărirea și trimiterea în judecată penală a deputaților și a senatorilor, înseamnă că ea nu numai că funcționează în mod formal și instituțional în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, dar este constituită din procurori a căror **experiență profesională** se ridică la același nivel. Altfel, ar fi de neînțeles plasarea acestei direcții specializate la cel mai înalt nivel ierarhic și compunerea acesteia din procurori ce nu au promovat în gradul profesional necesar funcționării la cel mai înalt nivel material și funcțional al Ministerului Public. O asemenea opțiune legislativă eludează însuși art. 72 alin. (2) și art. 132 alin. (3) din Constituție și reprezintă o construcție paradoxală inadmisibilă într-un sistem normativ.

Prin urmare, nu este suficientă numai plasarea instituțională a acestei direcții în structura Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, dar este nevoie ca și procurorii care o compun să satisfacă anumite cerințe obiective care să îi califice pentru un asemenea nivel ierarhic. Poziția constituțională a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție impune ca gradul profesional necesar accederii în oricare dintre structurile sale să fie unitară. Întrucât DNA face parte din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție rezultă că gradul profesional necesar numirii procurorilor în cadrul acesteia trebuie să fie cel puțin egal cu cel necesar promovării în funcția de procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție. Altfel, ar fi subminate însăși poziția sa constituțională și caracterul său ierarhic superior asupra celorlalte unități de parchet. În final, în cazul nesocotirii acestei exigențe rezultate din art. 1 alin. (3) și art. 131 din Constituție se ajunge în situația în care procurori aflați la baza carierei (parchet de pe lângă judecătoria/tribunal) să fie atrași și numiți în această structură specializată fără să aibă însă o experiență profesională relevantă în funcția de procuror. Această incongruență normativă duce la lăsarea chiar fără substanță a principiului organizării ierarhice a parchetelor, principiu care rezultă din chiar art. 131 alin. (3) din Constituție, din moment ce **procurori cu un grad profesional de parchet de pe lângă judecătoria** care nu le permite nici măcar promovarea în funcția de procuror cu grad profesional de parchet de pe lângă curtea de apel, **ajung să dețină o funcție la cel mai înalt nivel în ierarhia parchetelor.**

Aspectele de ordin administrativ ce țin de atragerea personalului în cadrul acestei structuri specializate nu pot fi opuse exigențelor de ordin constituțional, iar eventualele dificultăți practice întâmpinate în procesul de aplicare a legii nu pot constitui un motiv pentru încălcarea Constituției. De altfel, în cauză, potrivit informațiilor afișate public pe site-ul Consiliului Superior al Magistraturii, din cele 2.389 de posturi de procurori la nivelul întregii țări (PICCJ, PCA, PT și PJ), un număr suficient de procurori îndeplinesc condiția de grad profesional cel puțin de parchet de pe lângă curtea de apel, ceea ce demonstrează că există o bază de selecție suficientă pentru accesul la funcția de procuror în cadrul DNA cu respectarea prevederilor Constituției.

Astfel cum am arătat, accesarea în funcția de procuror la DNA presupune în sine un regim derogatoriu, însă **legiuitorul poate apela numai la derogări permise de Constituție.** În măsura în care textele legale plasează DNA în structura Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, legiuitorului nu îi este permis ca, prin derogările succesive aduse, să constituie personalul acestei structuri din procurori care nu ar îndeplini nici măcar condiția de grad profesional necesară promovării în funcția de procuror la parchetul de pe lângă tribunal.

O asemenea reglementare promovată chiar prin textul de lege criticat pune în discuție atât ideea de privilegiu creat procurorilor care nu îndeplinesc condițiile de grad profesional prevăzute pentru accesarea la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție [art. 16 alin. (1) din Constituție], cât și afectarea statutului constituțional al Ministerului Public bazat pe principiul ierarhic cu referire la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție [art. 1 alin. (3) coroborat cu art. 131 din Constituție], ceea ce demonstrează caracterul discreționar al legislației în materie [art. 1 alin. (5) din Constituție].

Cu privire la rolul constituțional al Ministerului Public, acesta se exercită prin procurori constituiți în parchete, care funcționează pe lângă instanțele judecătorești. Constituirea unităților de parchet pe diferite niveluri nu este doar o chestiune formală, ci ea implică, în mod necesar, o anumită repartizare de competențe stabilite potrivit Codului de procedură penală, fiecare parchet aflat la un anumit nivel având competențe strict determinate. Această ordonare a competențelor are în vedere dificultatea cauzelor pe care trebuie să le cerceteze/ soluționeze; astfel, cu cât parchetul este plasat mai aproape de vârful ierarhiei, cu atât gradul de complexitate a cauzelor care au fost date de lege/Constituție în competența lor de soluționare este mai ridicat. Așadar, exigența constituțională referitoare la organizarea pe verticală a sistemului parchetelor implică o anumită repartizare de competențe și un anumit grad de experiență a procurorilor constituiți pe diferitele niveluri, tocmai pentru a face față competențelor care revin parchetului aflat la un anumit nivel. Rezultă că **experiența profesională, atestată prin gardul profesional deținut**, necesară pentru accesarea pe diferitele niveluri ierarhice este o garanție pentru îndeplinirea rolului constituțional al Ministerului Public, iar dimensionarea sa *in concreto* este o materializare la nivel legal a acestei garanții, astfel că ea trebuie să reflecte nivelul structurii ierarhice în cadrul căreia funcționează procurorul respectiv.

Orice structură de parchet organizată la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție are o competență bine stabilită prin lege sau chiar Constituție și este constituită din procurori cu experiență, motiv pentru care criteriul de grad profesional necesar funcționării și accederii la acest nivel trebuie să reflecte în mod plenar această experiență și să fie unitar, tocmai pentru că statutul procurorului este dat de nivelul parchetului din care face parte. Astfel, nu pot fi acceptate condiții de experiență profesională respectiv grad profesional inferioare celei necesare pentru promovarea în funcție la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, după cum procurorul face parte dintr-o anumită direcție/secție/birou/ compartiment. **Condiția de grad profesional este dată de însuși nivelul la care se află unitatea respectivă de parchet.** Opțiunea legiuitorului de a stabili gradul profesional necesar pentru accesarea în funcția de procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este limitată chiar de art. 131 din Constituție, care consacră organizarea pe verticală a Ministerului Public. Coborârea standardului de grad profesional efectiv deținut necesar numirii în funcția de procuror în cadrul DNA denaturează însuși scopul instituirii structurii respective de parchet. Prin urmare, legiuitorul are obligația constituțională de a reglementa o condiție de grad profesional unitară pentru toate componentele acestui parchet, iar gradul profesional efectiv deținut astfel stabilit trebuie să fie una serioasă, corectă și corespunzătoare nivelului parchetului (Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție).

Este de esența statului de drept ca ordonarea puterii publice să se realizeze într-un mod coerent și previzibil (a se vedea Decizia nr. 231 din 6 aprilie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 613 din 22 iunie 2021, paragraful 33), ceea ce înseamnă, în cazul dat, că unitatea de parchet, pe de o parte, își exercită competențele prevăzute de Constituție și lege potrivit structurii ierarhice a Ministerului Public și, pe de altă parte, că funcționează cu procurori care au experiența profesională și gradul profesional necesare nivelului ierarhic respectiv.

Având în vedere cele expuse, se dovedește că textele criticate încalcă art. 72 alin. (2), art. 131, art. 132 alin. (3) din Constituție și, în mod implicit, art. 1 alin. (3) și (5) din Constituție.

*

Cu privire la principiul egalității, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale, acesta presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite (Decizia Plenului Curții Constituționale nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994). De asemenea, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional (a se vedea în acest sens, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 86 din 27 februarie 2003,

publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 207 din 31 martie 2003, Decizia nr. 476 din 8 iunie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 599 din 11 iulie 2006, Decizia nr. 573 din 3 mai 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 363 din 25 mai 2011, Decizia nr. 366 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 644 din 2 septembrie 2014). Așadar, **nesocotirea principiului egalității în drepturi are drept consecință neconstituționalitatea privilegiului sau a discriminării care a determinat, din punct de vedere normativ, încălcarea principiului.** Discriminarea se bazează pe noțiunea de excludere de la un drept (Decizia Curții Constituționale nr. 62 din 21 octombrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49 din 25 februarie 1994), iar remediul constituțional specific, în cazul constatării neconstituționalității discriminării, îl reprezintă acordarea sau accesul la beneficiul dreptului (a se vedea în acest sens Decizia nr. 685 din 28 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 470 din 11 iulie 2012, Decizia nr. 164 din 12 martie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 296 din 23 mai 2013, sau Decizia nr. 681 din 13 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 889 din 8 decembrie 2014). În schimb, **privilegiul se definește ca un avantaj sau o favoare nejustificată** acordată unei persoane/categorii de persoane; în acest caz, neconstituționalitatea privilegiului nu echivalează cu acordarea beneficiului acestuia tuturor persoanelor/categoriilor de persoane, ci cu eliminarea sa, respectiv cu eliminarea privilegiului nejustificat acordat.

Referitor la gradul profesional necesar promovării în funcții de execuție la DNA rezultă că norma instituită la art. 86 rap. la art. 94 din Legea nr. 304/2022, în sensul în care nu instituie drept cerință de acces la concursul/examenul de promovare la DNA a deținerii gradului profesional de cel puțin de parchet de pe lângă curtea de apel, condiție necesară pentru promovarea în funcție la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, apreciem că se creează inechități sistemice și se constituie într-un privilegiu evident acordat în cadrul sistemului de avansare în funcții de execuție a procurorilor

În cadrul aceleiași categorii profesionale - procurorii -, legiuitorul nu poate să reglementeze condiții atât de variate, diferite și distonante pentru promovarea în funcție, respectiv numirea în funcția de procuror în cadrul DNA, care, în final, să respingă însăși ideea de ierarhie în cadrul Ministerului Public. În aceste condiții, stabilirea unui nivel inferior al gradului profesional efectiv deținut în funcția de procuror pentru numirea în funcția de procuror în cadrul DNA față de cel necesar pentru promovarea în funcția de procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție reprezintă un avantaj nejustificat pentru accesul la o asemenea structură din cadrul acestui parchet.

Prin urmare, apreciem că textul criticat încalcă art. 16 alin. (1) din Constituție.

Se impune ca dobândirea gradului profesional să se realizeze pentru toate secțiile PÎCCJ în condiții de egalitate, cu eliminarea privilegiului conferit prin stabilirea unei condiții de grad profesional mai mici față de cea generală existentă, indiferent de structura vizată din cadrul acestuia, și, prin urmare, de a stabili o condiție de grad profesional deținut efectivă cel puțin egală cu cea necesară pentru promovarea în funcția de procuror la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Cu privire la **neconstituționalitatea dispozițiilor procesual civile care ar permite participarea procurorilor Direcției Naționale Anticorupție judecarea unor cauze civile**, acestea sunt neconstituționale deoarece atribuțiile specifice ale funcției de procuror al Direcției Naționale Anticorupție sunt stabilite prin dispoziții primare.

Astfel, potrivit dispozițiilor OUG nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, **atribuțiile DNA sunt prevăzute expres și limitativ reglementate de lege.**

La art. 1 al OUG 43/2002 se prevede că:

”(1) Prin prezenta ordonanță de urgență se înființează Direcția Națională Anticorupție, ca structură cu personalitate juridică, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin reorganizarea Parchetului Național Anticorupție.

(2) Direcția Națională Anticorupție are sediul în municipiul București și își exercită atribuțiile pe întregul teritoriu al României prin procurori specializați în combaterea corupției”.

Totodată, potrivit art. 2: "Direcția Națională Anticorupție este independentă în raport cu instanțele judecătorești și cu parchetele de pe lângă acestea, precum și în relațiile cu celelalte autorități publice, exercitându-și atribuțiile numai în temeiul legii și pentru asigurarea respectării acesteia".

În același timp, la art. 3 alin. (1) se enumeră limitativ și expres atribuțiile Direcției Naționale Anticorupție, care sunt următoarele:

a) efectuarea urmăririi penale, în condițiile prevăzute în Codul de procedură penală, în Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție și în prezenta ordonanță de urgență, pentru infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000 care sunt, potrivit art. 13, în competența Direcției Naționale Anticorupție;

b) conducerea, supravegherea și controlul actelor de cercetare penală, efectuate din dispozițiile procurorului de către ofițerii de poliție judiciară aflați sub autoritatea exclusivă a procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție;

c) conducerea, supravegherea și controlul activităților de ordin tehnic ale urmăririi penale, efectuate de specialiști în domeniul economic, financiar, băneș, vamal, informatic, precum și în alte domenii, numiți în cadrul Direcției Naționale Anticorupție;

c1) sesizarea instanțelor judecătorești pentru luarea măsurilor prevăzute de lege și pentru judecarea cauzelor privind infracțiunile prevăzute în Legea nr. 78/2000, cu modificările ulterioare, care sunt, potrivit art. 13, în competența Direcției Naționale Anticorupție;

c2) participarea, în condițiile legii, la ședințele de judecată;

c3) exercitarea căilor de atac împotriva hotărârilor judecătorești, în condițiile prevăzute de lege;

d) studierea cauzelor care generează și a condițiilor care favorizează corupția, elaborarea și prezentarea propunerilor în vederea eliminării acestora, precum și pentru perfecționarea legislației penale;

e) elaborarea raportului anual privind activitatea Direcției Naționale Anticorupție și prezentarea acestuia Consiliului Superior al Magistraturii și ministrului justiției, nu mai târziu de luna februarie a anului următor, iar ministrul justiției va prezenta Parlamentului concluziile asupra raportului de activitate a Direcției Naționale Anticorupție;

f) constituirea și actualizarea bazei de date în domeniul faptelor de corupție;

g) exercitarea altor atribuții prevăzute de lege."

La alin. (2) se menționează expres că "Direcția Națională Anticorupție exercită drepturile și îndeplinește obligățiile procedurale prevăzute de lege, în cauzele privind infracțiunile atribuite prin prezenta ordonanță de urgență în competența sa".

Totodată, în titlul VIII - Atribuțiile personalului direcției, capitolul I - Atribuțiile procurorilor, art. 79 alin. (2) din Regulamentul de ordine interioară al Direcției naționale Anticorupție (Aprobat prin Hotărârea nr. 1169 din 28 septembrie 2023, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 895 din 5 octombrie 2023 și publicat în Monitorul Oficial al României nr. 895bis din 5 octombrie 2023), astfel: "a) asigură prin activitatea desfășurată respectarea legii; b) respectă dispozițiile regulamentelor, ordinelor și dispozițiilor, hotărârile Adunării generale a procurorilor și ale colegiului de conducere al direcției, în condițiile legii; c) participă la activitățile de formare profesională continuă, conform necesităților de specializare; d) respectă programul de lucru, au un comportament decent și civilizat în relațiile de serviciu; e) efectuează urmărirea penală, participă la ședințele de judecată și soluționează lucrările în mod temeinic și operativ; f) participă, potrivit dispoziției procurorului ierarhic superior, la judecarea cauzelor penale; g) exercită căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești, în condițiile prevăzute de lege; h) asigură securitatea dosarelor penale și a celorlalte lucrări, precum și confidențialitatea acestora, potrivit legii; i) aduc de îndată la cunoștința procurorului-șef direcție orice ingerință în activitatea pe care o desfășoară din partea unei persoane fizice sau juridice ori a unui grup de interese, care ar putea să îi afecteze independența sau imparțialitatea ori ar putea crea suspiciuni cu privire la acestea; j) fac parte din comisiile de concurs, examen sau interviu, organizate la nivelul direcției, din dispoziția conducerii direcției; k) îndeplinesc, în limitele funcției, orice alte atribuții stabilite, în conformitate cu legea, de conducerea Direcției Naționale Anticorupție;

l) utilizează mijloacele tehnice criminalistice din dotarea direcției; m) coordonează, supraveghează și controlează activitatea de urmărire penală efectuată de lucrătorii de poliție judiciară, precum și activitățile de ordin tehnic efectuate de specialiști; n) întocmesc planul de anchetă și țin evidența cauzelor repartizate, respectând termenele stabilite de procurorul ierarhic superior; o) informează, de îndată, conducerea Secției judiciare cu privire la termenele acordate, soluțiile sau orice fel de incidente care apar pe parcursul soluționării cauzelor, în situația în care participă la ședințele de judecată; p) sesizează conducerea serviciului cu privire la practicile neunitare din activitatea instanțelor de judecată, precum și cu privire la dificultățile în aplicarea unor dispoziții legale; q) participă la elaborarea studiilor, analizelor sau a lucrărilor prevăzute în ordinele procurorului-șef al Direcției Naționale Anticorupție; r) soluționează, potrivit legii, lucrările repartizate de procurorul ierarhic superior; s) exercită orice alte atribuții ce le revin potrivit legii, regulamentelor, ordinelor sau dispozițiilor emise de procurorul ierarhic superior, în condițiile legii”.

Așadar, **participarea procurorului DNA la judecarea unor cauze civile, orice natură ar avea acestea (cu excepția laturii civile a unor dosare penale) nu este justificată, potrivit legii, orice manieră de interpretare a dispozițiilor art. 92 alin. 2 C.pr.civ în acest sens fiind neconstituțională.** Date fiind aceste aspecte, textul acestui articol, care ar putea permite tuturor instanțelor civile din țară să interpreteze acest text în modalitatea prezentată (participarea unor procurori DNA la judecarea unor cauze civile, care nu au ca izvor săvârșirea unor infracțiuni dintre cele date în competența DNA) este **neconstituțional, fiind impredictibil, intrând în contradicție cu normele primare care reglementează expres atribuțiile DNA.**

Or, cu privire la neconstituționalitatea unor texte de lege, determinată de lipsa de claritate a legii, care atrage lipsa de previzibilitate a legii, Curtea Constituțională s-a pronunțat în mod constant și a declarat neconstituționale astfel de texte, apreciind că acestea contravin art. 1 din Constituție.

*

Față de aceste aspecte, vă solicit să sesizați Curtea Constituțională cu neconstituționalitatea dispozițiilor criticate, astfel cum au fost formulate.